

Djurens Rätts partigranskning inför riksdagsvalet

2022

Djurens Rätt.

Inför riksdagsvalet 2022 har Djurens Rätt granskat riksdagspartiernas arbete och ställningstagande i djurfrågor. Granskningen består av två delar; löften inför kommande mandatperiod, i form av en enkätundersökning, och granskning av förd politik under nuvarande mandatperiod.

Vilka har den bästa djurpolitiken?

Inför riksdagsvalet 2022 har Djurens Rätt granskat riksdagspartiernas arbete och ställningstagande i djurfrågor. Granskningen består av två delar; löften inför kommande mandatperiod, i form av en enkätundersökning, och granskning av förd politik under nuvarande mandatperiod.

1. Miljöpartiet
2. Vänsterpartiet
3. Liberalerna
4. Sverigedemokraterna
5. Moderaterna
6. Socialdemokraterna
7. Centerpartiet
8. Kristdemokraterna

Hur har resultatet bedömts?

Granskningen inför kommande mandatperiod poängsattes genom att räkna antalet ja-svar. Under granskningen av förd politik räknades antalet initiativ av olika slag, och poängsattes i fallande skala, där störst tyngd gavs åt budgetförslag (max 15 poäng per initiativ), följt av propositioner, kongressbeslut, motioner, skriftliga frågor och interpellationer, samt slutligen större debattartiklar (max 2 poäng per initiativ). Det fanns också en övrigt-kategori där initiativ som inte passade in i ovanstående bedömdes. Initiativ som skulle innebära försämringar av djurvälståndet genererade minuspoäng enligt motsvarande skala. En sammanställning av poängen för förd politik finns på djurensratt.se/val2022.

I sammanvägningen av de två delarna har större tyngd getts åt hur partierna svarat inför den kommande perioden i de fall där de två delarna gett olika resultat.

Var står partierna i de viktigaste djurfrågorna inför kommande mandatperiod?

Under våren skickades en enkät till riksdagspartierna, med utgångspunkt i Djurens Rätts [10-punktsprogram](#) över vad vi ser som de viktigaste politiska prioriteringarna i nuläget. Enkätens frågor och svarsalternativ finns som bilaga till den här rapporten. Fokus för enkäten låg på vilka av dessa frågor partierna har för avsikt att driva under den kommande mandatperioden. Samtliga partier svarade på enkäten, och en översikt över svaren finns i figur 1. De fullständiga svaren finns publicerade på djurensratt.se/val2022.

Djurförsök (ökade anslag för alternativ samt en handlingsplan för utfasning) och förbud mot hönsburar är de områden där flest partier har för avsikt att agera enligt enkätsvaren. För dessa frågor ser det nu ut att finnas stöd av en majoritet i riksdagen enligt nuvarande mandatfördelning¹. Hälften av partierna svarar att de har för avsikt att verka för minskad köttkonsumtion och jämlika konkurrensvillkor för växtbaserade produkter. Tre partier säger sig vilja verka för en avveckling av pälsdjursfarmning. Minst stöd har frågorna om inrättandet av en djurskyddsminister/en expertmyndighet för djurskydd och införandet av ett slutdatum för plågsamma bedövningsmetoder vid slakt. Den sistnämnda genererade flest vet ej-svar, sannolikt för att partierna inte riktigt vet hur problemet ska tacklas, och där har ett flertal partier lyft att de vill se mer forskning.

En sammanställning av svaren på partienkäten och den sammanvägda uträkningen av rankingplaceringen samt samtliga partiers svar finns på djurensratt.se/val2022.

Figur 1

Jämlika konkurrensvillkor	ja	nej	nej	vet ej	nej	ja	ja	ja
Minskad köttkonsumtion	ja	nej	nej	nej	nej	ja	ja	ja
Handlingsplan för utfasning av djurförsök	ja	ja	ja	nej	ja	ja	ja	nej
Ökade anslag alternativa metoder	ja	vet ej	ja	nej	ja	ja	ja	ja
Avveckling av pälsdjurfarmning	ja	nej	nej	nej	vet ej	ja	ja	nej
Förbud mot hönsburar	ja	nej	ja	nej	ja	ja	ja	nej
Slutdatum plågsamma bedövningsmetoder	ja	vet ej	nej	vet ej	vet ej	ja	ja	vet ej
Djurskyddsminister/expertmyndighet	vet ej	nej	nej	nej	ja	ja	nej	nej
Antal av frågorna partiet kommer driva	7	1	3	0	4	8	4	3

¹ Enkätens frågeformuleringar finns i sin helhet i bilagan längst bak i denna rapport.

Granskning av partiernas djurpolitik

2018-2022

Inför valet 2018 ställde Djurens Rätt ett tiotal frågor till partierna om deras djurpolitik. Vi har följt upp enkätsvaren och kartlagt hur partierna har drivit djurpolitiken i praktiken.

Så här är granskningen genomförd

Granskningen är en genomgång av partiernas agerande i djurpolitiska frågor i riksdagen under mandatperioden 2018-2022. Utgångspunkten för granskningen är främst de svar partierna lämnade i Djurens Rätts valenkät 2018 och detta kompletteras med en bedömning av deras agerande i andra aktuella djurpolitiska frågor under mandatperioden. Vi har granskat motioner, interpellationer, skriftliga frågor, budgetförslag, större debattartiklar, samt de förslag som regeringen lagt fram. Inom flertalet partier finns det enskilda ledamöter som agerat i djurskyddsfrågor. För att få poäng i den slutliga sammanställningen krävs att det är partiet, partiledaren eller dess talesperson i djurskyddsfrågor som agerat i frågan. Arbete som gjorts på EU-nivå ingår inte i granskningen, såvida det inte gällt förslag i riksdagen om att Sverige skulle agera på EU-nivå i en fråga.

En stor utmaning vid alla typer av partigranskningar är att det råder olika förutsättningar för att agera för partier i regeringsställning och partier som befinner sig i opposition. För ett oppositionsparti finns en rad verktyg som regeringen inte har tillgång till, som interpellationer, skriftliga frågor till ministrar, reservationer till propositioner och särskilda yttranden. Det kan därför framstå som att oppositionspartier alltid gör mer än regeringen, men partier som ingår i en regering påverkar på ett annat sätt. I den här granskningen har vi försökt att göra en helhetsbedömning där dessa skillnader och omständigheter tagits i beaktande.

Det finns också skillnader i partikultur mellan partierna vilket också påverkar agerandet. Under den här mandatperioden har Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Liberalerna ingått i Januariavtalet, vilket bestod av 73 punkter och gav Centerpartiet och Liberalerna betydande inflytande över regeringens politik och budget. Under den tid som avtalet gällde (januari 2019 till juli 2021) förhandlade de fyra partierna regleringsbrev, utredningsuppdrag och de flesta propositioner.

Så här har det gått med partiernas vallöften för djuren

Ersätta djurförsök

Kommer ert parti att verka för att ersätta djurförsök och hur anser ni att det ska göras?

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har i regering, i budgetsamarbete med Liberalerna och Centerpartiet, gett fortsatt finansiering till 3R-centret som ska främja och samordna alternativ till djurförsök, med 15 miljoner kronor årligen fram till och med år 2023. Detta är ett beslut som alla övriga partier därefter står bakom. 3R står för replace, reduce och refine. Regeringens forskningsproposition innehåller nytt kapitel om djurfri forskning.

Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Centerpartiet, Moderaterna, Sverigedemokraterna och i viss mån Kristdemokraterna har motionerat om att ersätta djurförsök, vanligen med utgångspunkt i förslag om strategier. Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Moderaterna och Sverigedemokraterna har även föreslagit ökade statliga anslag för djurfri forskning. Vänsterpartiet och Moderaterna budgeterade också för ökat anslag i reservationen till forskningspropositionen.

Avveckling av pälsdjursfarmning

Kommer ert parti att stödja avveckling av pälsdjursfarmning?

I partienkäten 2018 svarade bara Vänsterpartiet och Miljöpartiet att de var beredda att stödja en avveckling av pälsdjursfarmning. Sedan dess har Liberalerna bytt linje i frågan och har motionerat om en avveckling av minkfarmning. Beslutet togs av riksdagsgruppen och det gäller sedan dess som partiets linje.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet har båda verkat för en avveckling i motioner och klargjort sin ståndpunkt i samband med åtgärderna för att begränsa smittspridning av coronaviruset på minkfarmer. Vänsterpartiet har även lyft frågan om ett förbud i interpellationer medan Miljöpartiet skrivit debattartiklar på ämnet för att klargöra sin ingång i regeringssamarbetet. Socialdemokraterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har alla haft upp frågan på sina kongresser. Endast hos Socialdemokraterna gick frågan till omröstning (under kongressen 2021) och röstades då ned med viss men inte överväldigande marginal. Sverigedemokraterna har motionerat för en sammanställning av forskning om minkar i fångenskap och utvärdering av nuvarande regler.

Minskad köttkonsumtion

Kommer ert parti att verka för minskad köttkonsumtion och hur bör arbetet för att minska köttkonsumtionen bedrivas?

I partienkäten 2018 var det bara Vänsterpartiet och Miljöpartiet som tydligt

svarade att de planerade att verka för minskad köttkonsumtion. Det är också dessa partier som drivit denna fråga mest, Vänsterpartiet genom motioner i riksdagen om konkreta mål för minskad köttkonsumtion och genom att motionera om höjda budgetanslag för förädling av växtbaserade proteiner i Sverige. Inför partiets kongress kom dock inget med om minskad köttkonsumtion till valplattformen och inför kongressen meddelade partiledningen att ansvaret inte ska ligga på individen att förändra sitt beteende.

I Miljöpartiet var frågan om köttskatt och skarpa mål för minskad köttkonsumtion uppe under kongressen 2021. Partiet landade då i att inte driva dessa frågor så hårt. Generella skrivningar om minskad köttkonsumtion finns i Miljöpartiets djurpolitiska program samt i en motion. Miljöpartiet vill se en klimatskatt på livsmedel och antibiotikaskatt på kött. Konkret har de drivit frågan om en skatt på kött där antibiotika har överanvänts i djurhållningen.

Liberalerna arbetar för förbättrad information till konsumenterna om djurhållning, transporter, slakt och köttets klimatpåverkan. Liberalerna har under mandatperioden verkat för att Sverige ska driva på för europeiska produktpass där bland annat klimatpåverkan från produkterna, däribland visst kött, ska framgå.

Socialdemokraterna svarade i partienkäten 2018 att de hade för avsikt att stötta åtgärder som offentlig upphandling av mer vegetarisk mat, för att öka bredd och utbud av vegetarisk mat i offentlig verksamhet och pekade på att de genom Livsmedelsstrategin uppmuntrar hållbara alternativ och fler vegetariska alternativ på till exempel skolor. Detta har varit svårt att spåra till konkreta politiska åtgärder. Inom ramen för överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna gavs Livsmedelsverket i uppdrag att genom sitt Kompetenscentrum för måltider inom vård, skola och omsorg verka för en fortsatt utveckling av offentliga måltider med syfte att främja hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i offentlig sektor. Övriga partier har inte agerat i frågan.

Rätt till utevistelse

Kommer ert parti att verka för att alla grisar, kycklingar och hönor ska få rätt till utevistelse?

I partienkäten 2018 var det Vänsterpartiet och Miljöpartiet som svarade att de planerade att verka för detta. De har också drivit frågan, liksom Liberalerna, i motioner i riksdagen.

Djurskyddsmyndighet

Kommer ert parti att stödja inrättandet av en expertmyndighet för djurskydd?

I partienkäten 2018 var det bara Vänsterpartiet och Miljöpartiet som tydligt svarade att de planerade att stödja inrättandet av en expertmyndighet för djurskydd.

Miljöpartiet har sedan tidigare ett kongressbeslut om inrättandet av en ny djurskyddsmyndighet, och har under den här mandatperioden motionerat om detta samt lyft frågan i en debattartikel.

Sverigedemokraterna, som i valenkäten svarade nej på frågan om djurskyddsmyndighet, har under den här mandatperioden motionerat om införandet av en djurombudsman.

Hur har partierna agerat i andra frågor som varit aktuella under mandatperioden?

Plågsamma bedövningmetoder vid slakt

Djurens Rätt ser att den plågsamma koldioxidbedövningen vid slakt av grisar och fiskar och elbadsbedövningen som används vid slakt av kycklingar och hönor snarast behöver ersättas med bättre metoder, och har tittat lite extra på hur partierna har agerat gällande detta under mandatperioden. Riksdagens Miljö- och jordbruksutskott debatterade koldioxidbedövning utifrån ett antal motioner som lagts under 2020 och landade i att de ansåg det tillräckligt att det pågick forskning på området och att EU-kommissionen beslutat att investera i ytterligare forskning. Vänsterpartiet reserverade sig mot beslutet och föreslog istället att en sluttid för användningen av koldioxidbedövning skulle sättas. Riksdagen följde utskottets rekommendation och beslutade inte om några ytterligare åtgärder.

Under tiden Januariavtalet gällde gavs Jordbruksverket genom regleringsbrevet för 2021 i uppgift att följa utvecklingen vad gäller forskning om och analysera möjligheten till användning av alternativa metoder till koldioxidbedövning vid slakt. Vänsterpartiets djurpolitiska talesperson har ställt en skriftlig fråga till ministern om slutdatum för koldioxidbedövning vid slakt av grisar. Vänsterpartiet har drivit på för stopp av koldioxidbedövning vid slakt av grisar och fiskar genom förslag i sin övergripande motion om djurvälstånd. Miljöpartiet har på motsvarande sätt drivit frågan, och även inkluderat ett stopp för elbadsbedövning av fåglar i flera motioner.

Moderaterna och Sverigedemokraterna har i motioner efterfrågat utredning respektive forskning gällande alternativa metoder till koldioxid vid slakt av grisar.

Förbud mot burar inom äggindustrin

Frågan om ett förbud mot att hålla hönor i burar har drivits av Vänsterpartiet och Miljöpartiet genom förslag i sina övergripande motioner om djurvälstånd. Vänsterpartiets djurpolitiska talesperson har även ställt en interpellation till ansvarig minister om det fanns några avsikter att agera för att fasa ut burarna. Övriga partier har ställt sig bakom förslaget i EU-parlamentet att förbjuda burar och många vill se ett snabbt genomförande där, men det ligger utanför denna gransknings ramar.

Strängare straff och ny brottsrubricering för grovt djurplågeribrott

Straffskalan för djurplågeri har hittills sträckt sig från böter till fängelse i högst två år. För att stärka djurskyddet föreslog regeringen, under den tid Januariavtalet gällde, att det skulle införas ett grovt djurplågeribrott i brottsbalken, med en straffskala i form av fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om ett djurplågeribrott är grovt ska särskilt beaktas om gärningen har inneburit allvarligt lidande för djuret eller djuren, om den har omfattat ett större antal djur eller annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Samtliga övriga partier stöttade propositionen. Sverigedemokraterna har motionerat om frågan återkommande och ville även bland annat ha ett strängare lägsta straff. De har samtidigt drivit frågor om en samlad djurskyddsbalk och djurskyddspolis på nationell nivå. Även Moderaterna har motionerat om att införa ett grovt djurplågeribrott för de allvarligaste typerna av djurplågeri.

Obligatorisk märkning och registrering av katter

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har i regering lagt fram en proposition om obligatorisk märkning och registrering av katter.

Av de övriga partierna röstade Vänsterpartiet, Liberalerna och Sverigedemokraterna för obligatorisk märkning, medan Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet röstade emot förslaget. Vänsterpartiets djurpolitiska talesperson har tidigare under mandatperioden även ställt en skriftlig fråga på temat och Sverigedemokraterna har lagt förslag i en motion.

Andra initiativ från partierna för förbättrat djurskydd

I det här avsnittet tar vi upp andra frågor som partierna drivit som påverkar djurvälståndet. I de flesta fall handlar det om positiv påverkan, förutom de som samlats under rubriken "Initiativ som kan ha negativ effekt på djur" nedan.

Flera partier har lagt djurskyddsmotioner, varav de från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna är mest omfattande. Djurskyddsmotionerna innehåller många förslag för ett stärkt djurskydd vilket gör att allt inte tas upp här. Miljöpartiet har därtill ett uttalat djurpolitiskt program, vilket de är först bland riksdagspartierna att ha.

Socialdemokraternas talesperson i djurfrågor har motionerat om hållbarhetsmärkning av livsmedel, inklusive djurskydd. Kristdemokraterna har i riksdagen ställt frågor om hundsmuggling.

Liberalerna har i riksdagen lagt motioner som rör:

- Djurtransporter
- Åtgärder mot illegal jakt
- Antibiotikabehandling
- Åtgärder mot spridning av sjukdomar hos grisar

Centerpartiet har i riksdagen motionerat om att Sverige ska agera på ett flertal områden som rör djurvälstånd på EU- och/eller global nivå, bland annat antibiotikaresistens, djurtransporter, effektivare kontroller och kraftigare sanktioner för EU-länder som bryter mot regelverket för djurskydd, en generell och stark djurskyddslagstiftning på EU-nivå. Centerpartiet har även motionerat om:

- Veterinär service i hela landet
- Tydligare krav gällande djurskydd och miljöhänsyn i offentlig upphandling
- Att skydda djur från onödigt genom köplagen istället för konsumentköplagen
- Ny teknik och digitalisering på slakterier för att minska risken att djur utsätts för onödigt lidande
- Smuggling av sällskapsdjur
- Likvärdig djurskyddskontroll och tillämpning av djurskyddslagen runt om i landet

Moderaterna har ställt frågor eller motionerat om:

- Åtgärder för att förbättra djurskyddet i Kina
- Brist på veterinärer
- Hundsmuggling
- Kameraövervakning, oanmälda kontroller och djurskydd på slakterier
- Skydd av djur vid försäljning och under konsumentköplagen
- Familjedjur i våldsamma relationer
- Kontroll av djur på cirkus
- Djurskydd vid upphandling
- Märkning för kött från djur som slaktats utan bedövning

Vänsterpartiet har även ställt frågor eller motionerat om:

- Förbud mot vilda djur på cirkus alternativt en positiv lista över vilka djur som tillåts
- Att Sverige ska gå före i EU med mer ambitiösa bestämmelser för djurskydd
- En FN-deklaration för djurvälstånd ska kunna antas
- Djurtransporter
- Missförhållanden och djurskyddsproblem i kycklingindustrin

Sverigedemokraterna har även ställt frågor eller motionerat om:

- Åtgärder mot hundsmuggling
- Åtgärder mot missförhållanden på slakterier

- Att höja nivån på djurskyddet inom Sverige men samtidigt värna svenska matproducenters konkurrenskraft på den internationella marknaden
- Kameraövervakning på slakterier
- Märkning för kött från djur som slaktats utan bedövning
- Positiv lista för familjedjur
- Inga vilda djur på cirkus
- Utökat rättskydd för djur
- Förtydligande av förbud mot att överge familjedjur
- Förbud mot obedövad slakt
- Deklaration om djurvälstånd

Miljöpartiet har även motionerat om:

- Förbud raketer/smällare utanför offentliga arrangemang
- Översyn av föreskrifter för att säkra alla djurslags möjlighet till naturligt beteende
- Naturens och djurens rättigheter
- Djurtransporter
- Förbud mot vissa jaktformer
- Minskad användning av antibiotika globalt
- Stopp för handel med elfenben
- Förbud mot delfiner i fångenskap
- Samband mellan våld i nära relationer och våld mot djur
- Rädda igelkott från robotgräsklippare
- Åtgärder mot hundsmuggling

Initiativ som kan ha negativ effekt på djur

Idag sker obligatorisk förprovning av nya djurstallar för att säkerställa att alla djurskyddskrav uppfylls. Centerpartiet, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har motionerat om förprovning av djurstallar, vilket har lett till att riksdagen ställer sig bakom slopad förprovning av djurstallar efter stöd från Liberalerna och Moderaterna.

Kristdemokraterna har under mandatperioden drivit på för att se över det nationella beteskravet för kor i lösdrift.

Vilka har den bästa djurpolitiken?

Under våren skickades en enkät till riksdagspartierna, med utgångspunkt i Djurens Rätts 10-punktsprogram över vad vi ser som de viktigaste politiska prioriteringarna i nuläget. Fokus för enkäten låg på vilka av dessa frågor partierna har för avsikt att driva under den kommande mandatperioden. Här följer en sammanställning av enkätfrågorna som ingick. Svaren lämnades i SurveyMonkey. Samtliga partier svarade på enkäten, och de fullständiga svaren finns publicerade på djurensratt.se/val2022.

Kommer ert parti att verka för jämlika konkurrensvillkor mellan animaliska och växtbaserade produkter, exempelvis genom minskade subventioner till animalier eller ökat stöd till växtbaserade livsmedel?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Kommer ert parti att verka för minskad köttkonsumtion?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Följdfråga: Hur anser ni att arbetet för att minska köttkonsumtionen ska bedrivas?

Obligatorisk fråga. Fritextsvar.

Kommer ert parti att verka för att Sverige ska anta en handlingsplan för utfasning av djurförsök?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Följdfråga: Hur anser ni att arbetet för att ersätta djurförsök ska bedrivas?

Obligatorisk fråga. Fritextsvar.

Kommer ert parti att verka för att Sverige ska anta en handlingsplan för utfasning av djurförsök?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Kommer ert parti att verka för avveckling av pälsdjursfarmning?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Kommer ert parti att verka för ett förbud mot att hålla hönor i burar?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Kommer ert parti verka för införandet av ett slutdatum för när plågsamma bedövningsmetoder vid slakt, som koldioxidbedövning av grisar och fiskar och elbadsbedövning av fjäderfä, inte längre får användas?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Kommer ert parti att stödja inrättandet av en djurskyddsminister och/eller en expertmyndighet med prioriterat ansvar för djurskydd?

Obligatorisk fråga. Svartalternativ (ja/nej/vet ej) samt möjlighet till kommentar.

Vilka andra konkreta åtgärder kommer ert parti att föreslå för ett förbättrat djurskydd, nationellt respektive internationellt?

Frivillig fråga, fritextsvar.

